

KONING FILIP 60

Mark Van den Wijngaert

KONING FILIP

60

DE BIOGRAFIE

MENSEN VERBINDEN IN
EEN VERDEELDE STAAT

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

WOORD VOORAF

Op 15 april 2020 wordt koning Filip 60 jaar. Dat zal ongetwijfeld worden gevierd. Maar het is ook een uitstekende gelegenheid om terug te kijken op het parcours dat Filip van kroonprins tot koning heeft afgelegd. Die retrospectieve vormt meteen ook een aanleiding om de betekenis van de monarchie in het federale België te evalueren.

Wat kan of mag de koning der Belgen nog doen in de 21ste eeuw? Vervult hij een veeleer ceremoniële functie of heeft hij nog een reële impact op het staatsbestel en de samenleving? Spiegelt Filip zich aan het koningschap van zijn oom Boudewijn? Wat is hem bijgebleven uit de manier waarop zijn vader, Albert II, de koninklijke functie heeft ingevuld? Welke persoonlijke accenten legt Filip in zijn koningschap? Welke rol is daarbij voor koningin Mathilde weggelegd?

Er is een overvloed aan materiaal ter beschikking om die vragen te beantwoorden. Het komt erop aan daar kritisch mee om te springen. Het doen en laten van Filip is van jongs af aan uitgebreid in de massamedia aan bod gekomen en becommentarieerd. Tal van getuigenissen over hem zijn in de pers, in radio- en televisie-uitzendingen, in boeken en memoires opgenomen. Er zijn ook de redevoeringen en uitspraken van Filip waarin zijn opvatting over

het koningschap en zijn maatschappijvisie zijn weerspiegeld. Die toespraken vallen weliswaar onder de verantwoordelijkheid van de eerste minister, maar de bekommernissen van koning Filip zijn er hoe dan ook in vervat.

De auteur stelt er prijs op al diegenen die hem bij zijn onderzoek hebben geholpen oprecht te danken. Zijn erkentelijkheid gaat ook uit naar hen die hem met hun belangstelling en luisterbereidheid voortdurend hebben aangemoedigd.

INHOUD

1. PRINS FILIP	15
LEVE DE PRINS!	17
MOEILIJKE JEUGDJAREN	27
HUWELIJKSPERIKELLEN	28
NAAR SCHOOL	31
ONDER DE VLEUGELS VAN KONING BOUDEWIJN	36
DE OPLEIDING ALS KROONPRINS	41
HET BEGELEIDINGSTEAM	42
DE MILITAIRE OPLEIDING	43
DE ACADEMISCHE VORMING	45
TERUG IN BELGIË	50
DE STAATSBURGERLIJKE VORMING	53
DE ABORTUSKWESTIE	59
DE AFSCHAFFING VAN DE SALISCHE WET	61
'HIJ KAN HET NIET'	63
EIGEN MEDEWERKERS VOOR PRINS FILIP	65
2. KROONPRINS FILIP	69
BELGIË, EEN FEDERALE STAAT	71
DE DOOD VAN BOUDEWIJN	75
KONING ALBERT II	79
DE ERFENIS VAN BOUDEWIJN	83
NIEUWE TAKEN VOOR FILIP	85
AAN HET HOOFD VAN HANDELSMISSIES	86
SENATOR VAN RECHTSWEGE	88
HET PRINS-FILIPFONDS	91
MATHILDE	93

DE VERLOVING	95	CONTACTEN MET DE DEELSTATEN	191
HET HUWELIJK	98	DE VORMING VAN DE REGERING-MICHEL	192
DELPHINE BOËL	101	DE REGERING-MICHEL II	196
HET PRINSELIJKE GEZIN	103	HERDENKINGEN VAN DE WERELDOORLOGEN	197
INCIDENTEN ROND KROONPRINS FILIP	107	DE EERSTE WERELDOORLOG	197
HET EREDOCTORAAT VAN DE KU LEUVEN	107	DE HERDENKING VAN 75 JAAR BEVRIJDING	202
POLITIEKE UITSPRAKEN VAN DE KROONPRINS	110	DE AANSLAGEN VAN 22 MAART 2016	205
OMSTREDEN HANDELSMISSIES	115	VIJF JAAR KONINGSCHAP	209
DE BILDERBERGCONFERENTIES EN		STAATSBEZOeken EN INTERNATIONALE CONTACTEN	213
HET WERELD ECONOMISCH FORUM	121	CHINA	213
CONFLICT MET DE PERS	125	POLEN	216
MOEIZAME REGERINGSVORMING IN 2007 EN 2010	145	PRESIDENT DONALD TRUMP EN DE BREXIT	217
BEROERING IN DE KONINKLIJKE FAMILIE	151	DENEMARKEN	218
DE TROONSWISSELING WORDT VOORBEREID	155	DE VERENIGDE NATIES	218
KONING ALBERT IS OUD EN MOE	156	FRANKRIJK	220
DE BESLISSING VALT	159	OPKOMEN VOOR EEN INCLUSIEVE SAMENLEVING	223
EEN KABINETSCHEF VOOR FILIP	162	DE KONINKLIJKE FAMILIE	229
DE TROONSWISSELING WORDT VOORBEREID	162	WRIJVINGEN MET KONING ALBERT EN KONINGIN PAOLA	229
HET AFSCHEID	163	PRINS LAURENT ONDER VUUR	232
HET OPPERBEVELHEBBERSCHAP	166	DE INPERKING VAN DOTATIES EN PRINSELIJKE TITELS	234
		DE DOOD VAN KONINGIN FABIOLA	236
		HET NIEUWE WAPENSCHILD	237
		HET KONINKLIJKE GEZIN	239
		KROONPRINSES ELISABETH 18 JAAR	242
3. KONING FILIP	169	EPILOOG	245
DE EEDAFLEGGING	171	BEKNOPT E BIBLIOGRAFIE	249
DE MEDEWERKERS VAN KONING FILIP	177	NAMENREGISTER	251
DE BLIJDE INTREDES	179		
OP BEZOEK BIJ EUROPESE STAATSHOOFDEN	185		
DE POLITIEKE BETEKENIS VAN KONING FILIP	189		
DE ROL VAN DE KONING OP FEDERAAL NIVEAU	189		

1

PRINS FILIP

LEVE DE PRINS!

Prins Filip wordt op 15 april 1960 als eerste kind van prins Albert en prinses Paola geboren. In de bevlogen woorden van grootmaatschalk graaf Gobert d'Aspremont-Lynden klinkt dat: 'Hare Koninklijke Hoogheid prinses Paola heeft om 9.40 uur in het kasteel van Belvédère op gelukkige wijze het leven geschonken aan een prins.' Aangezien de nieuwe prins de tweede in lijn is voor de troonopvolging worden voor hem 101 kanonschoten afgevuurd in het Warandepark. In het centrum van Brussel komt het tot een volkstoeloop. Mensen verdringen zich in de omliggende straten van het park. Iedereen is opgetogen over de geboorte van de prins. In de Koningstraat is er geen doorkomen meer aan; claxonnerende automobilisten zetten de feestvreugde kracht bij. Er wordt uitbundig met Belgische vlaggen gezwaaid. Bloemen en gelukwensen stromen toe op het domein van Laken. Het was van de geboorte van prins Albert, de vader van Filip, in 1934 geleden dat de Belgen zich over de komst van een troonopvolger hadden kunnen verheugen.

Eerste minister Gaston Eyskens spreekt via de radio de gelukwensen van de regering uit: 'Ter gelegenheid van de blijde geboorte van de jonge prins sluit de regering zich met vreugde aan bij de

warme en geestdriftige gelukwensen die door de ganse bevolking op deze dag gericht zijn aan de koninklijke familie en meer in het bijzonder tot de prins en de prinses van Luik.’ De premier brengt in de euforie van het ogenblik ook een warm eresaluut aan de jonge moeder: ‘Wij zijn Zijne Koninklijke Hoogheid prins Albert zeer dankbaar omdat hij ons uit het zonnige Italië de liefvallige prinses Paola heeft gebracht, die alle harten heeft veroverd.’ De Brusselse burgemeester Lucien Cooremans laat affiches verspreiden waarin hij zich bijzonder verheugt over ‘de gelukkige gebeurtenis die de voortzetting van het vorstenhuis verzekert’.

Prinses Paola wil haar zoon Louis noemen naar haar moeder Luisa Ruffo di Calabria-Gazelli, maar dat gaat niet door. Koningin Elisabeth, de grootmoeder van prins Albert, verzet zich daartegen en dringt de naam Filips op, naar de vader van haar echtgenoot Albert I. De nieuwe prinses wordt strak in het gareel gehouden door de Belgische koninklijke familie en zij schikt zich daarnaar met enige moeite. De bijkomende namen van de nieuwe prins zijn Leopold, naar de vader van prins Albert, Lodewijk, naar de moeder van Paola, en Maria, een naam die traditioneel aan de namen van Belgische prinses en prinsessen wordt toegevoegd.

Filip krijgt de titel van hertog van Brabant. De gewezen koning Leopold III is peter, Luisa Ruffo di Calabria-Gazelli meter. De officiële doopplechtigheid op 17 mei in de kerk van Sint-Jacob-op-de-Koudenberg wordt rechtstreeks op televisie uitgezonden. Adrienne Cardyn, het kindermisje van de prins, draagt hem naar de doopvont. Monseigneur Leo Suenens, de hulpbisschop van het bisdom Mechelen, dient Filip het doopsel toe.

DE GROOTOUDERS VAN PRINS FILIP

Aan vaderszijde stamt Filip af van koning Leopold III (1901–1983), de oudste zoon van koning Albert I en van koningin Elisabeth. Hij was getrouwd met prinses Astrid van Zweden. Uit dat huwelijk werden drie kinderen geboren: Josephine-Charlotte (1927), Boudewijn (1930) en Albert (1934). Leopold was nog meer dan zijn vader voorstander van een versterking van de uitvoerende macht ten nadele van het parlement. Bij de Duitse inval in België in mei 1940 voerde hijzelf het bevel over het leger. Het kwam in die periode tot een breuk tussen hem en de regering-Pierlot die, na de onvermijdelijke capitulatie van het Belgische leger, vanuit Frankrijk de politieke strijd tegen nazi-Duitsland wilde voortzetten. Leopold wilde daarentegen in België blijven en werd krijgsgevangene. Tevergeefs hoopte hij van Hitler toestemming te krijgen om in België nog een politieke rol te spelen. Eind 1941 sloot hij een morganatisch huwelijk met Lilian Baels. Dat impliceerde dat Lilian geen koningin kon worden en dat kinderen uit dat huwelijk geen recht hadden op de troon. De houding van Leopold tijdens de bezetting en zijn autoritaire staatsopvatting lokten na de oorlog de koningskwesitie uit, die uitliep op zijn troonsafstand in 1950.

Prinses Astrid (1905–1935) was de dochter van prins Carl van Zweden en van prinses Ingeborg van Denemarken. Door haar natuurlijke charme en eenvoud genoot zij in België een enorme populariteit. Zij kwam op 29 augustus 1935 om het leven bij een auto-ongeval in Zwitserland.

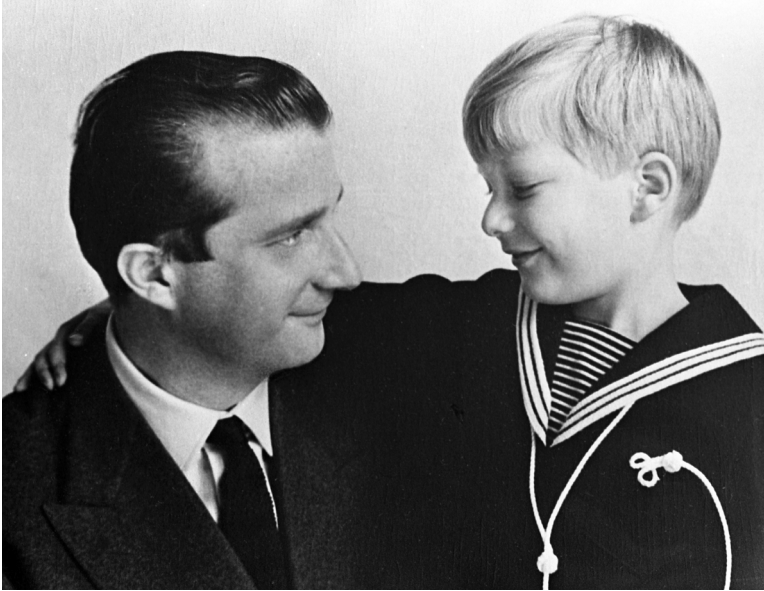
Van moederszijde stamt Filip af van prins Fulco Antonio Francesco Beniamino Ruffo di Calabria (1884–1946), zoon van Fulco Beniamino Ruffo di Calabria en de Belgische Laura Mosselman du Chenoy. Zij was de dochter van senator Théodore Mosselman du Chenoy en Isabella Coghen. Haar vader Jacques Coghen was minister van Financiën in de eerste regering die na de eedaflegging van Leopold I was gevormd. Fulco trouwde in 1919 met Luisa Albertina Christina Giovanna Gazelli. In het Italiaanse leger, dat in de Eerste Oorlog aan de zijde van de geallieerden streed, diende hij als vliegenier. Om zijn heldhaftige gedrag ontving hij meermaals hoge onderscheidingen. In 1928 werd hem de titel van prins toegekend. Van 1934 tot 1944 was hij lid van de fascistische Italiaanse senaat. Hij werd voor zijn houding onder het bewind van Mussolini gerechtelijk vervolgd en veroordeeld. Hij stierf in 1946.

Luisa Albertina Christina Giovanna Gazelli (1896–1989) was de dochter van graaf Augusto Filippo Stanislas Gazelli en Maria Cristina Giovanna Luisa Rignon. Uit haar huwelijk met Fulco di Calabria kwamen zeven kinderen voort: Maria Cristina (1920), Laura (1921), Fabrizio (1922), Augusto (1925), Giovanella (1927), Antonello (1930) en Paola (1937). Het gezin woonde aanvankelijk in Turijn, maar verhuisde later naar Rome. De zomer bracht de familie door in haar vakantieverblijf in Forte dei Marmi aan de Toscaanse kust.

Onder de talloze felicitaties die prins Albert en prinses Paola bij de geboorte van Filip ontvangen, is er ook een telegram van paus Johannes XXIII die zijn zegen uitspreekt over het jonge gezin. De

prins en de prinses denken daarbij wellicht terug aan hun romance die tijdens de feestelijkheden bij de inwijding van die paus in november 1958 in Rome was begonnen. Koning Boudewijn liet zich op die plechtigheid vertegenwoordigen door zijn broer prins Albert. Die was ook de eregast op een receptie in de ambtswoning van de Belgische ambassadeur in Rome, Prosper Poswick. De dochter van de ambassadeur had haar vriendin Paola Ruffo di Calabria uitgenodigd om dat diplomatieke evenement bij te wonen. Prins Albert merkte ‘de verrukkelijke verschijning’ van Paola op en werd smoorverliefd op haar. Hij verlengde zijn verblijf in Rome om nader met haar kennis te maken en haar zijn liefde te verklaren. Na enige aarzeling ging Paola daarop in en introduceerde ze hem in haar familie. Begin januari 1959 ontmoette Paola de Belgische koninklijke familie die op skivakantie was in het Zwitserse Saanenmöser. Op 12 april kreeg premier Gaston Eyskens van de gewezen koning Leopold III en in tweede instantie van koning Boudewijn te horen dat ze de dag nadien de verloving van prins Albert en Paola zouden bekendmaken. Volgens de grondwet moet de regering instemmen met het huwelijk van een troonopvolger, maar de eerste minister werd voor een voldongen feit geplaagd. Dat veroorzaakte ergernis in politieke kringen, maar uiteindelijk stemde de regering met de verloving in.

Met de aankondiging van hun verloving kwam een einde aan de zorgeloze relatie tussen prins Albert en Paola. De euforie over de bijzonder mooie toekomstige prinses was groot en journalisten en paparazzi probeerden op alle mogelijke manieren meer te weten te komen over het koppel. Leopold III, de vader van Albert, die zijn gedwongen troonsafstand nog altijd niet had verwerkt, ging opnieuw de confrontatie aan met de Belgische politiek door aan te kondigen dat de paus het huwelijk in Vaticaanstad zou afsluiten. Die nieuwe provocatie

De relatie tussen Filip en zijn vader, met heel verschillende karakters, was en is vaak problematisch.

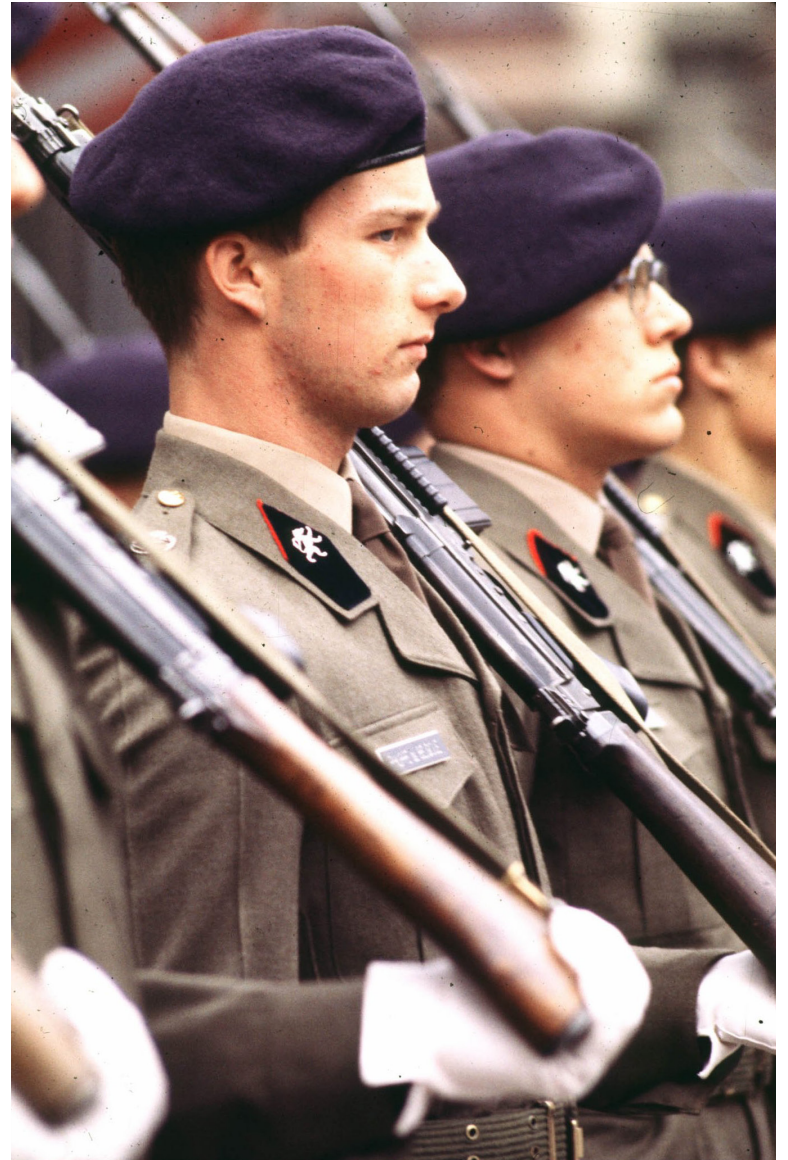

Filip, Astrid en Laurent gingen elk op hun eigen manier om met een jeugd waarin hun ouders vooral uitblonden in afwezigheid.

De jonge Filip met de broers Albert en Boudewijn – drie koningen op een rij.

Filip begon op zijn achttiende een opleiding aan de Koninklijke Militaire School.

Filip behaalde aan de Stanford-universiteit in Californië een Master of Arts in Political Science.

In de jaren tachtig volgde Filip met succes een opleiding als piloot.

groepen die elkaar niet spontaan ontmoeten te bevorderen en om de communautaire vereenzaming te bestrijden. Hij neemt deel aan een rondetafelgesprek met inwoners van Molenbeek, onder andere over de opvoeding van kinderen.

Filip wil met zijn bezoek aan die gemeente aantonen dat de moslims deel uitmaken van de Belgische gemeenschap. Dat doet hij ook door op 12 juni 2017 in Evergem bij de Marokkaanse familie Benhaddou deel te nemen aan de iftar, de avondmaaltijd tijdens de ramadan. De familieleden benadrukken dat ramadan niet alleen vasten betekent, maar ook samenzijn en meningsverschillen opzijshuiven. Dat sterkt Filip in zijn rol van bruggenbouwer. Enkele weken later verwijst Filip in zijn 21 julitoespraak naar zijn bezoek aan Evergem: 'Ik was onder de indruk van de manier waarop alle leden van het gezin zich inzetten voor de gemeenschap.'

Een ander voorbeeld van de belangstelling van de koning voor humanitaire initiatieven is zijn bezoek op 27 april 2018 in Antwerpen aan de Gemeenschap van Sant'Egidio die haar vijftigjarige bestaan viert. Deze organisatie legt zich via allerlei sociale projecten voor armen, ouderen en hulpbehoevenden op armoedebestrijding toe. Filip maakt er onder andere kennis met het project Amici, coffee & books, een koffiebar gerund door mensen met een beperking. Filip heeft een gesprek met jonge vrijwilligers over hun engagement en over prangende maatschappelijke problemen. Filip zegt 'dat deze getuigenissen hem sterken in zijn rol voor de opbouw van een beter België. Jullie doen fantastisch werk. Jullie bouwen bruggen tussen de generaties en met de minstbedeelden.'

DE KONINKLIJKE FAMILIE

Koning Filip staat niet alleen aan het hoofd van het land maar ook aan het hoofd van de koninklijke familie. In die zin herverdeelt hij de taken tussen zijn familieleden. Hij zorgt er na zijn troonsbestijging voor dat prinses Astrid hem opvolgt aan het hoofd van de economische missies en dat prins Laurent ambassadeur wordt voor de Food and Agriculture Organization (FAO) van de Verenigde Naties. Koningin Mathilde neemt de rol van Fabiola over als beschermvrouw van de Koningin Elisabethwedstrijd en de rol van Paola als erevoorzitster van Child Focus. Filip en Mathilde vervullen zelf het merendeel van de protocollaire verplichtingen en officiële taken, waardoor prinses Astrid en prins Laurent minder representatieve opdrachten krijgen toebedeeld. De prinses laat daarover haar ongenoegen blijken door op 21 juli 2016 afwezig te blijven bij het nationale defilé.

WRIJVINGEN MET KONING ALBERT EN KONINGIN PAOLA

Echt problematisch voor Filip is het eigengereide optreden van zijn vader. De gewezen koning stoort zich manifest aan de regels die in het paleis voor de leden van de koninklijke familie gelden. Albert kan het blijkbaar niet opbrengen Filip als de nieuwe pater

familias te erkennen. Zo laat hij zijn ongenoegen blijken over zijn dotatie van ‘slechts’ 923.000 euro, terwijl premier Elio Di Rupo 1,4 miljoen in het vooruitzicht had gesteld. Albert vindt dat hij slecht beloond is voor twintig jaar koningschap en hij laat horen dat die dotatie niet volstaat om zijn status in stand te houden. Tot grote ergernis van Filip stuurt Albert zijn adviseur Vincent Pardoën naar premier Elio Di Rupo om meer geld te vragen. De premier krijgt dat uiteraard niet gedaan van een regering die volop aan het besparen is. Albert en Paola reageren daarop zeer nukkig door niet meer deel te nemen aan officiële plechtigheden, zoals de viering van de nationale feestdag en Koningsdag. In politieke kringen en in de publieke opinie wordt bijzonder scherp gereageerd op het wereldvreemde zelfbeklag van het oude koningspaar. Het feit dat Albert en Paola zich nagenoeg volledig terugtrekken uit het openbare leven staat overigens in schril contrast met wat de gewezen koning in zijn afscheidsrede had beloofd: ‘Het einde van mijn regeerperiode betekent niet dat onze wegen nu uiteengaan. Wel integendeel.’ Albert laat het niet bij stil protest. Hij gaat de confrontatie aan met het paleis.

Op 21 maart 2014 wordt prins Laurent met een longontsteking opgenomen in het Universitair Ziekenhuis Saint-Luc. Filip komt met Mathilde herhaaldelijk op bezoek bij zijn broer, maar Albert en Paola vinden het niet nodig daarvoor hun vakantie te onderbreken. Pas veertien dagen later bezoeken ze hun zoon en bij die gelegenheid drukt Paola op 2 april in een open brief haar bezorgdheid uit over Laurent en het gebrek aan waardering waaronder hij gebukt gaat. Koning Filip is bijzonder verontwaardigd over die laatste bewering, want sinds zijn troonsbestijging heeft hij er persoonlijk voor gezorgd Laurent meer aan bod te laten komen. Filip neemt het

bovendien zijn ouders kwalijk dat ze in verband met die open brief geen rekening hebben gehouden met het negatieve advies van de communicatiedienst van het paleis, die ervoor waarschuwde dat de bizarre mededeling van Paola na een wekenlange desinteresse voor Laurent door de pers en door de bevolking negatief zou worden beoordeeld. Het oude koningspaar stoorde zich daar niet aan en liet hun adviseur Vincent Pardoën de brief zonder omwegen aan het agentschap Belga bezorgen. Het incident komt zeer ongelegen voor Filip en Mathilde, die zich in de voorgaande weken internationaal met succes in de schijnwerpers hadden gewerkt door achtereenvolgens de presidenten Barack Obama en Xi Jinping in Brussel te ontvangen. Voor Filip is de maat vol en op 4 april ontslaat hij Vincent Pardoën uit zijn functie als adviseur, omdat hij regelrecht tegen het advies van het paleis had gehandeld. Albert en Paola negeren die beslissing en houden Pardoën als adviseur en toeverlaat in dienst.

Kort nadien komt het opnieuw tot een aanvaring tussen de gewezen koning en het hof. Zonder de communicatiedienst van het paleis erbij te betrekken, maakt Albert bekend dat hij een uitgebreid interview heeft toegestaan aan RTL-TVI en VTM. Die zenden het gesprek uit op 9 en 10 juni 2014. Het interview bevat weinig spectaculair nieuws. Merkwaardig is wel dat als Albert gevraagd wordt naar zijn relatie met Filip, hij beklemtoont dat die relatie ‘goed moet zijn’, terwijl iedereen weet dat het niet botert tussen vader en zoon. Na de uitzending vertrekken Albert en Paola voor lange tijd naar Griekenland. Ze vinden het niet de moeite hun vakantie te onderbreken voor het bijwonen van de viering van de nationale feestdag. Filip is bijzonder ontstemd over de houding van zijn ouders en verwijt hen dat ze niet alleen onenigheid in de

koninklijke familie veroorzaken, maar die ook wetens en willens etaleren. Albert en Paola erkennen Filip niet als pater familias en vinden het niet nodig belangrijke mededelingen of initiatieven vooraf met het paleis te overleggen.

Het stof rond die incidenten gaat geleidelijk liggen. Albert en Paola verschijnen steeds minder in het openbaar. Dat heeft te maken met de jaren die beginnen te wegen en met de gezondheidsproblemen waarmee ze te maken krijgen. De gewezen koning gaat ook gebukt onder de juridische strijd rond de erkenning van Delphine als zijn dochter. Albert krijgt daarvoor in de publieke opinie negatieve kritiek en onbegrip te verduren, wat ook afstraalt op de monarchie in haar geheel. Dat laatste kan ook worden gezegd van prins Laurent, die in verband met zijn gelimiteerde bewegingsvrijheid herhaaldelijk de confrontatie met de regering aangaat.

PRINS LAURENT ONDER VUUR

In 2011 had Laurent een politiek incident uitgelokt door tegen het advies van de regering en het paleis in een semi-officieel bezoek aan Congo te brengen. Hij was daarvoor terechtgewezen door Albert II en tot de orde geroepen door premier Yves Leterme. De regering bracht daarbij in herinnering dat het Laurent verboden was op eigen initiatief naar het buitenland te reizen of in België contacten te leggen met buitenlandse diplomaten. Bij het negeren van dat verbod zou de prins geheel of gedeeltelijk zijn dotatie verliezen. Die bepaling werd in 2013 wettelijk vastgelegd.

Op 17 oktober 2016 heeft Laurent in Brussel een onderhoud met Ranil Wickremesinghe, de premier van Sri Lanka. Eerste minister

Charles Michel roept de prins op 1 september in de Kamer van Volksvertegenwoordigers tot de orde, maar er wordt uiteindelijk niet te zwaar aan dat onderhoud getild, omdat minister van Buitenlandse Zaken Didier Reynders aanstipt dat het gesprek van de prins met de premier over hernieuwbare energie ging en dus geen politiek karakter had.

Op 9 december woont Laurent in de Senaat een conferentie bij over de Wet op het dierenwelzijn. Na afloop van die vergadering vraagt een journaliste de prins om uitleg over de financiële problemen van zijn vzw's. Laurent reageert zeer verbolgen dat hij geen moeilijkheden zou hebben 'als sommige politici en mijn familie me zouden laten doen'. Hij voegt eraan toe 'dat hij al jaren wordt lastiggevallen en men hem verhindert te werken'. Het paleis reageert niet op die uitlatingen, maar premier Michel roept hem opnieuw tot de orde. Enkele jaren later blijft het niet bij een vermaning.

Op 19 juli 2017 woont Laurent op de Chinese ambassade in Brussel de viering bij van de negentigste verjaardag van het Volksbevrijdingsleger. De prins doet dat op eigen initiatief, zonder de goedkeuring van de regering. Premier Michel en zijn ministers tillen zwaar aan die flagrante overtreding van de prins en stellen aan het parlement voor de dotatie van de prins eenmalig met 15 procent te verminderen. Koning Filip is de schandaalsfeer rond zijn broer beu en verzet zich niet tegen die sanctie. Op 29 maart 2018 vraagt de prins in een emotionele brief aan de Kamerleden om niet in te stemmen met de vermindering van zijn dotatie, omdat hij die wel degelijk nodig heeft. Hij licht zijn weinig benijdenswaardige situatie toe: 'Sinds mijn prille jeugd werd mijn bestaan ten dienste gesteld van mijn broer, van mijn familie en van de staat.' Hij beklagt zich

erover ‘dat zijn projecten voortdurend gedwarsboemd werden door zijn familie en door grove nalatigheden van sommige politieke gezagdragers’. Het zelfbeklag van Laurent vindt geen gehoor bij de meerderheid van de volksvertegenwoordigers, zij keuren het voorstel van de regering goed.

In augustus 2019 beklagt Laurent zich in een interview met de internationale nieuwssite *Politico* dat hij in zijn jeugd jaren anders behandeld werd dan zijn broer. Hij beklemtoont dat Filip meer aandacht en kansen kreeg, maar dat zijn relatie met zijn broer ondertussen veel beter is. Daaruit valt af te leiden dat zijn vroegere beschuldigingen aan het adres van ‘zijn familie’ niet op koning Filip maar op Albert en Paola betrekking hadden. Hij verwijt hen overigens ook uitdrukkelijk in het interview dat ze in zijn jeugd afwezig waren.

DE INPERKING VAN DOTATIES EN PRINSELIJKE TITELS

Het optreden van de regering tegen prins Laurent is gebaseerd op de Wet met betrekking tot de dotaties en vergoedingen aan leden van de koninklijke familie alsook de transparantie van de financiering van de monarchie van 27 november 2013. Daarin worden de dotaties voortaan beperkt tot de vermoedelijke troonopvolger, het gewezen staatshoofd, hun overlevende partners en de overlevende partner van de koning of de koningin. De dotaties die aan prinses Astrid en prins Laurent waren toegekend, blijven behouden. Wie van een dotatie geniet, is verplicht zich gereserveerd op te stellen ‘bij het openbaar uiten van hun mening’ en respect te getuigen ‘voor politieke, filosofische, ideologische of religieuze opvattingen die in een democratische samenleving tot uiting komen’. Zij

kunnen maar contacten hebben met buitenlandse autoriteiten als ze daartoe vooraf de toelating van de minister van Buitenlandse Zaken hebben gekregen. Die bepaling beperkt overduidelijk de bewegingsvrijheid van de dotatietrekkers. Prins Laurent vindt dat blijkbaar een discriminerende maatregel en gaat daar regelrecht tegenin.

De wet bepaalt ook dat alle uitgaven die verband houden met de koninklijke familie worden vermeld in een gemeenschappelijk begrotingsprogramma. Wie de globale kost van de Belgische monarchie wil kennen, hoeft dus niet langer op zoek te gaan naar de uitgaven voor de koninklijke familie die door verschillende ministeriële departementen worden gedragen.

De wet van 27 november 2013 creëert binnen de koninklijke familie een kleine kern waarvan de betrokkenen voor hun inzet in verband met de monarchie door de staat worden vergoed en die overeenkomstig onder andere tot politieke terughoudendheid verplicht zijn. Het gaat om de koning die kan rekenen op de Civiele Lijst en de troonopvolger en het gewezen staatshoofd die een dotatie ontvangen. Hun overlevende partners krijgen ook een dotatie. De overige leden van de koninklijke familie zijn voor hun inkomen voortaan op zichzelf aangewezen.

Los van bovengenoemde wet wil de regering ook de toekenning van de titel ‘prins/prinses van België’ beperken. Het koninklijk besluit van 12 november 2015 bepaalt dat die titel in de toekomst voorbehouden is aan de kinderen en de kleinkinderen van de koning en de kinderen en kleinkinderen van de kroonprins(es). Concreet gaat het om de kinderen van koning Filip en van kroonprinses Elisabeth.

Als overgangsmaatregel krijgen de kinderen en de kleinkinderen van koning Albert hetzelfde recht. Op die manier kunnen prinses Astrid en prins Laurent de titel ‘van België’ behouden.

Beide maatregelen hebben als effect dat binnen de omvangrijke koninklijke familie een kleine kern wordt gevormd van personen die de eigenlijke dragers zijn van de monarchie. Zij alleen vallen onder de verantwoordelijkheid van de regering. De koning en de troonopvolger ontvangen van de staat de financiële middelen om hun functie uit te oefenen. In het geval van de gewezen koning gaat het om een financiële steun als erkentelijkheid voor bewezen diensten.

DE DOOD VAN KONINGIN FABIOLA

Op 5 december 2014 overlijdt koningin Fabiola op zesentachtigjarige leeftijd. Koning Filip is zwaar getroffen door het verlies van de tante die hem samen met oom Boudewijn in zijn moeilijke jeugd jaren met grote bekommernis had opgevangen. Hij was bij hen in het kasteel van Laken een tijd lang te gast en had altijd op hun onverminderde steun kunnen rekenen.

De uitvaart van koningin Fabiola op 12 december wordt naast uitgebreide regeringsdelegaties uit binnen- en buitenland bijgewoond door de voltallige Belgische koninklijke familie en de groothertogelijke familie van Luxemburg, drie regerende vorsten, koning Carl Gustav van Zweden, koningin Margrethe van Denemarken en koning Harald van Noorwegen, twee voormalige vorsten, prinses Beatrix van Nederland en koning Juan Carlos van Spanje, vertegenwoordigers van de monarchieën van Liechtenstein,

Marokko en Thailand en keizerin Michiko van Japan. Naar de wens van de overleden koningin wordt in de Sint-Michiels- en Sint-Goedelekathedraal een sobere uitvaartplechtigheid gehouden die, zoals de uitvaart van koning Boudewijn eenentwintig jaar voordien, in het teken staat van de hoop.

In zijn homilie zegt kardinaal Godfried Danneels onder andere over Fabiola: ‘Ze steunde haar echtgenoot, maar ze respecteerde zijn vrijheid. Er werden grote besluiten genomen door Boudewijn, maar altijd heeft hij ze zelf in eer en geweten genomen. Fabiola stond naast hem met heel haar hart, maar Boudewijn maakte de reis van de beslissing alleen.’ Waarnemers zien in die uitspraak een duidelijke allusie naar onder meer de weigering van Boudewijn om de abortuswet te bekrachtigen. Van bij de aanvang deden geruchten de ronde dat Fabiola daar een hand in had. Dat misverstand wordt door de kardinaal uit de wereld geholpen.

Tijdens de uitvaart lezen de prinsessen Elisabeth en Louise, de prinsen Gabriël en Amadeo – allemaal kleinkinderen van Fabiola – prins Guillaume van Luxemburg en een Spaanse nicht van Fabiola teksten voor. Koning Filip en koningin Mathilde zijn duidelijk ontroerd tijdens de viering en reiken elkaar de hand. Na de uitvaartplechtigheid wordt het stoffelijke overschot van Fabiola naast dat van Boudewijn in de koninklijke crypte van Laken bijgezet.

HET NIEUWE WAPENSCHILD

In augustus 2019 laat koning Filip twee belangrijke veranderingen aanbrengen in het koninklijke wapenschild.

Naast het oude Franstalige opschrift *L'Union fait la force* laat hij de Nederlandse tekst *Eendracht maakt macht* en de Duitse versie *Einigkeit macht stark* opnemen. Op die manier beklemtoont hij dat de federale staat België drie gemeenschappen telt. Hiermee bevestigt hij de betekenis die hij hecht aan het bestaan van de verschillende Belgische entiteiten.

Koning Filip laat bovendien in zijn wapenschild dat van het Duitse Huis Wettin opnemen. Het Huis Saksen-Coburg en Gotha is een zijtak van dat oude adellijke geslacht. Om zijn afkeer te tonen van de wreedheden die met de Duitse inval gepaard gingen, had koning Albert I in 1920 het wapen van het Huis Wettin uit zijn wapenschild laten verwijderen. Duitsland is ondertussen een bevriend land geworden in de Europese Unie. Daarom vindt koning Filip het gerechtigd als teken van verzoening de Duitse afkomst van de Belgische dynastie niet langer te verdoezelen.

HET KONINKLIJKE GEZIN

Filip en Mathilde hebben tal van officiële verplichtingen en engageren zich om humanitaire organisaties en initiatieven te steunen, maar daarnaast beklemtonen ze ook hoe belangrijk hun kinderen voor hen zijn. Dat komt sterk tot uiting in de documentaire *Le temps d'une histoire* die naar aanleiding van de twintigste huwelijksverjaardag van Filip en Mathilde op 29 november 2019 door de RTBF en nadien ook door de VRT wordt uitgezonden. In het interview in die uitzending verklaren Filip en Mathilde dat ze altijd geprobeerd hebben de kinderen het maximum van hun tijd te geven en dat ze ervoor gezorgd hebben dat de koninklijke functie niet op de kinderen zou wegen. Ze verbergen in het interview niet hoe moeilijk het voor hen is een evenwicht tussen hun talloze activiteiten en hun gezinsleven te vinden.

Als bezorgde ouders zorgen Filip en Mathilde ervoor dat Elisabeth, Gabriël, Emmanuel en Eléonore zich zoveel mogelijk buiten de publieke belangstelling kunnen ontwikkelen. Slechts sporadisch worden de kinderen bij de officiële verplichtingen van hun ouders betrokken. Een voorbeeld daarvan is dat ze tijdens het nationale defilé van 21 juli mee op de koninklijke tribune plaatsnemen. Elisabeth wordt weliswaar langzamerhand vertrouwd gemaakt met haar verplichtingen als kroonprinses, maar Filip en Mathilde selecteren zeer streng haar deelname aan openbare activiteiten, zodat ook zij grotendeels haar eigen leven kan leiden. De privacy is dus ook voor het koninklijke gezin zeer belangrijk. Vandaar dat het koningspaar een duidelijke grens trekt tussen openbare activiteiten en privéleven.

Filip en Mathilde beseffen natuurlijk ook wel dat ze toch enigszins aan de publieke belangstelling moeten tegemoetkomen en

D

Daele, Frans van 162, 163, 177, 193, 195, 210, 211
 Danneels, Godfried 55, 81, 98, 237
 Danneels, Mario 101
 Davignon, Etienne 121, 122
 Deborsu, Frédéric 105
 Dehaene, Jean-Luc 33, 76, 79, 82, 86, 90, 146
 Deleuze, Olivier 193
 Delpérée, Francis 149
 Demotte, Rudy 199
 Desmet, Yves 126
 Didisheim, Michel 31, 37, 42, 45, 46, 47, 53
 Dillemans, Roger 109
 Dipendra, koning 99
 Donnée, François-Xavier de 54, 98
 Driessche, Pol Van den 126
 Duda, Andrzej 203, 216
 Dupuis, Françoise 182
 Dutroux, Marc 89, 90, 118

E

Eléonore, prinses 103, 239, 246
 Elisabeth, koningin 18, 19, 45, 93, 94, 107
 Elisabeth II, koningin 43, 187, 201
 Elisabeth, prinses 103, 199, 235, 237, 239, 240, 241, 242, 243, 246
 Emmanuel, prins 38, 103, 239, 246
 Eyskens, Gaston 17, 21, 24
 Eyskens, Mark 54

F

Fabiola, koningin 24, 30, 32, 34, 36, 39, 79, 80, 81, 82, 152, 153, 161, 229, 236, 237
 Fabius, Laurent 186
 Felipe, kroonprins 99
 Flahaut, André 172, 193
 Frederik, kroonprins 218
 Frimout, Dirk 66

G

Gabriël, prins 103, 237, 239, 246
 Gates, Bill 123
 Gauck, Joachim 186, 198
 Gazelli, Luisa 18, 20, 23
 Geens, Koen 211
 Gol, Jean 54
 Groenewoud, Raymond van het 97
 Guillaume, prins 237

H

Haakon, kroonprins 188
 Harald, koning 98, 188, 236
 Havel, Vaclav 158
 Hennebert, Diane 38
 Henri, groothertog 186
 Hollande, François 186, 198
 Houssiau, Vincent 211
 Hoyos, Emily 193

J

Jacques, Gérard 65
 Jean, groothertog 99
 Johannes XXIII, paus 20, 22
 Josephine-Charlotte, prinses 19, 99, 186
 Juan Carlos, koning 236
 Juncker, Jean-Claude 186

K

Kabila, Joseph 151
 Kamitatu, Olivier 151
 Karel, prins 46
 Komorowska, Anne 93, 216

L

Lambertz, Karl-Heinz 182
 Lanotte, Johan Vande 126, 148
 Lapcek, Miroslav 218
 Laurent, prins 24, 28, 31, 35, 41, 61, 62, 82, 111, 125, 130, 133, 151, 152, 153, 161, 183, 186, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236

Lemaire, Jo 206
 Lemmens, Stacy 118
 Léonard, André 171
 Leopold III, koning 18, 19, 21, 32, 34, 35, 46, 107, 161, 166
 Leterme, Yves 146, 147, 148, 151, 211, 232
 Letta, Enrico 187
 Leyts, Barend 127
 Liebaers, Herman 63, 64, 126, 245
 Liechtenstein, Hans-Adam von 99, 236
 Li Shufu 215
 Louise, prinses 237
 Lorenz, prins 155
 Luputo, Charles 181
 Lutgen, Benoît 193

M

Ma, Jack 123
 Macron, Emmanuel 220, 221
 Maczek, Stanislaw 203, 216
 Magonette, Paul 159, 193, 199
 Mahy, Nathalie 118
 Maingain, Olivier 31, 193
 Malherbe, Michel 117, 118, 126
 Mandela, Nelson 56, 115
 Marcourt, Jean-Claude 181
 Margrethe, koningin 99, 218, 236
 Maria Teresa, groothertogin 186
 Martens, Wilfried 58, 59, 60, 61, 72, 77, 127, 128
 Mary, prinses 218
 Maxima, koningin 159, 185
 Mbeki, Thabo 115
 Merkel, Angela 186, 200, 220
 Mertens, Guy 42, 44, 45, 48, 49, 65
 Mertens, Pascale 240
 Mertens, Peter 193
 Mette-Marit, prinses 188
 Michel, Charles 180, 193, 194, 195, 196, 209, 217, 233
 Michiko, keizerin 237
 Miert, Karel Van 54
 Milquet, Joëlle 89
 Modrikamen, Mischaël 193

Molitor, André 42, 54
 Moreau de Melen, Henri 166
 Moureaux, Philippe 54, 127

N

Napolitano, Giorgio 187

O

Obama, Barack 198, 213, 231, 240
 Onkelinx, Laurette 118, 127, 152
 Oosterlinck, André 107, 108, 109
 Outryve d'Ydewalle, Suzanne van 93
 Ozark, Henry 202, 209

P

Paasch, Olivier 199
 Paelinck, Paul 33
 Paola, koningin 17, 18, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 49, 51, 53, 61, 76, 79, 80, 95, 96, 98, 101, 102, 129, 131, 143, 165, 171, 173, 229, 230, 231, 232, 234, 245
 Pas, Barbara 217
 Payette, Julie 201
 Peeters, Kris 191, 194
 Peng, Liyuan 231
 Philippe, Edouard 199
 Piechocinski, Janusz 216
 Pierlot, Hubert 19, 166

Q

Quickenborne, Vincent Van 115, 116

R

Reynders, Didier 148, 159, 185, 219, 233
 Reinfeldt, Fredrik 188
 Ren, Zengfeng 215
 Rocas, Jehanne 86
 Roey, Jozef-Ernest Van 22, 24
 Rompuy, Herman Van 148, 162, 211

Van Rossem, Jean-Pierre Van 81
Ruffo di Calabria, Fulco Van 20, 23
Rupo, Elio Di 148, 149, 152, 153, 156,
157, 150, 163, 164, 165, 171, 176, 180,
185, 193, 198, 209, 230
Rutte, Mark 186
Rutten, Gwedolyn 193

S

Schoumaker, Raoul 47
Selys Longchamps, Sybille 23, 29, 36,
42, 101
Senelle, Robert de 54, 189
Servotte, Marc 87
Schirra, Walter 35
Silvia, koningin 99, 187
Smet, Yves De 63, 126
Soenens, Leopold 166
Sofia, koningin 99
Solberg, Erna 188
Sonja, koningin 98, 188
Spaak, Paul-Henri 166
Spitaels, Guy 54
Standaert, Paul 42
Steel, Robert 33
Steinmeier, Frank-Walter 202
Suenens, Leo 18, 55
Swaelen, Frank 89

T

Thibaut de Maisières, Gilbert 31, 37, 42
Thomaes, Rudi 116
Tobback, Bruno 193
Tobback, Louis 76
Trump, Donald 140, 217
Turtelboom, Annemie 172
Tutu, Desmond 115

U

Udekem d'Acoz, Charles-Joseph d' 93
Udekem d'Acoz, Patrick d' 93, 94

V

Valls, Manuel 206
Vanackere, Steven 211
Vandenbossche, Walter 182
Vandermeersch, Peter 117
Verhofstadt, Guy 95, 112, 113, 114, 117,
118, 126, 127, 146, 147, 156
Vervoort, Rudi 182
Verwilghen, Marc 112
Victoria, kroonprinses 187

W

Wathelet, Melchior 79
Wever, Bart De 142, 148, 180, 193,
194, 202
Wijngaert, Mark Van den 128
William, prins 198
Willem-Alexander, koning 98, 159,
160, 185

X

Xi Jinping 213

Y

Ypersele de Strihou, Jacques van 31,
64, 76, 80, 85, 88, 113, 114, 117, 156,
158, 159, 160, 163

Z

Zhao Ziyang 55

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Gent, België
info@borgerhoff-lamberigts.be
www.borgerhoff-lamberigts.be

ISBN 9789463931663
NUR 698
D/2020/11.089/34

© 2020, Borgerhoff & Lamberigts NV

AUTEUR : Mark Van den Wijngaert
EINDREDACTIE : Saskia Martens
ONTWERP COVER EN ZETWERK : Jeroen Wille
BEELD BINNENWERK EN BACKCOVER: Photo News
COÖRDINATIE: Wim De Bock & Pieter Vanderhaegen

Gedrukt in Europa
Eerste druk: februari 2020

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.